

BLENDOW

LEXNOVA

LEXNOVA NYHETER

Poliser stoppade journalister från att filma polishus – JO kritisk

Publicerad

23 MAR 2023

Det fanns inget lagstöd för att avbryta journalisterna och söka igenom kameran när de filmade polishuset i Rinkeby. Att det felaktiga ingripandet inte dokumenterats är samtidigt inte godtagbart och om det beror på att poliserna velat dölja sitt felaktiga ingripande är det ”självfallet helt oacceptabelt”. Det konstaterar Justitieombudsmannen i ett beslut.

Det var efter en tumultartad händelse i Rinkeby som Sveriges Television anmälde Polismyndigheten till Justitieombudsmannen, JO. Ett team bestående av två journalister hade varit och filmat polishuset i Rinkeby för ett tv-inslag när polis dök upp och avbröt verksamheten.

En av journalisterna befann sig vid tillfället i en SVT-målad bil medan den andre stod framför polishuset och filmade. Sju beväpnade poliser har då ingripit och skrikit åt journalisten att sluta filma samt att detta var brottsligt. De har sedan tagit ifrån honom hans kamera, tagit tag i hans handleder och lett bort honom mot en husvägg. Journalisten har förklarat att han arbetar på SVT och visat sitt pressleg - samt pekat på bilen med kollegan en bit bort. Poliserna har då pratat med kollegan som förklarat att man filmat inför ett tv-inslag.

När en av poliserna hanterade kameran har journalisten blivit orolig för att den skulle gå sönder och sagt att han kunde visa vad han filmat. Det har handlat om ett pressat läge och journalisten har gjort detta för att fria sig från misstankar, med vetskapen att kameran inte innehöll något källskyddat material, står det i anmälan. När poliserna granskade bildmaterialet hävdade man att vissa sekvenser var olagliga. Efter att ha diskuterat sinsemellan och ringt några telefonsamtal har dock ingripandet avslutats och kameran återlämnats. ”Polisingripandet hindrade [journalisten] från att utföra sitt journalistiska arbete och riskerade att kränka den grundlagsskyddade anskaffarfriheten”, skriver SVT i anmälan.

Efter ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen som införts 1 januari 2023 är

det möjligt att upprätthålla skyddslagens utbildningsförbud avseende skyddsobjekt även när det är fråga om anskaffande av uppgifter för publicering i ett grundlagsskyddat medium. Vid tidpunkten för ingripandet hade dessa lagändringar dock inte införts och Högsta domstolen hade i NJA 2015 s. 298 slagit fast att skyddslagens bestämmelser om ansvar för överträdelse av ett utbildningsförbud och därmed sammanhängande regler om beslag och förverkande inte var tillämpliga när det handlar om utbildningar av skyddsobjekt i syfte att publiceras i ett grundlagsskyddat medium.

Polisen har i ett yttrande gjort gällande att syftet med polisernas åtgärder varit att utreda om det begåtts brott mot utbildningsförbudet i skyddslagen. Någon dokumentation från ingripandet har myndigheten dock inte kunnat presentera och detta har försvårat granskningen av detsamma och är enligt JO ”naturligtvis mycket otillfredsställande”.

Eftersom filmandet av polishuset omfattats av anskaffarfriheten har det dock inte handlat om ett agerande som varit straffbart enligt skyddslagen. I och med detta har det också saknats lagliga förutsättningar att ingripa mot journalisterna i brottsutredande syfte samt ta kameran i beslag.

Polisen har gjort gällande att det vid ingripandet inte omedelbart stod klart för poliserna att filmningen skedde i publiceringssyfte - och man har även gjort gällande att ingripandet avbröts när man förstod att personen som filmade var en journalist från SVT. Detta stämmer dock inte, enligt JO.

Poliserna har i och för sig haft fog för att konfrontera en för dem okänd civilklädd person som filmat vid polishuset. Journalisten har dock visat sitt pressleg och ett par poliser gått bort till bilen där kollegan suttit. Det måste enligt JO därför redan efter en kort stund ha stått klart för poliserna att det handlat om journalister som filmat för ett SVT-inslag. I detta skede borde ingripandet omedelbart ha avslutats och kameran lämnats tillbaka till journalisten. I stället har poliserna bevakat journalisterna i ytterligare drygt tio minuter och begränsat åtminstone den enes rörelsefrihet - samtidigt som det journalistiska arbetet hindrades genom genomsökningen av kameran. Polisingripandet har därmed saknat stöd i lag och utgjort en kränkning av anskaffarfriheten, slår JO fast.

En polis får samtidigt enligt rättegångsbalkens regler inte undersöka innehållet i vissa beslagtagna föremål utan beslut från rätten, undersökningsledare eller åklagare. I det aktuella fallet har innehållet i kameran granskats trots att varken något sådant beslut eller någon delegation till poliserna funnits. Formerna för undersökningen har därför stridit mot rättegångsbalken.

När kameran togs i beslag inleddes i praktiken en förundersökning - och detta har medfört en dokumentationsskyldighet. Trots det har det inte upprättats någon dokumentation alls och det är därför svårt att säga vilka överväganden som gjordes av de berörda befattningshavarna samt vilket lagstöd de lutade sig mot. Detta är inte godtagbart ur ett kontroll- och rättssäkerhetsperspektiv och avsaknaden av dokumentation kan uppfattas som att de inblandade befattningshavarna ville dölja det felaktiga ingripandet. Om det skulle vara på det sättet är det ”självfallet helt oacceptabelt”, skriver JO.

Poliser som ingriper mot någon måste alltid ha klart för sig vilka rättsliga förutsättningar som gäller för ingripandet - och detta är enligt JO särskilt viktigt när det handlar om åtgärder som riskerar att komma i konflikt med grundläggande principer på yttrandefrihetens område. JO ser allvarligt på att ingripandet kränkte den grundlagsfästa anskaffarfriheten och kritiserar nu myndigheten för detta samt för att åtgärderna inte dokumenterades.

Instans: Övriga instanser

Rättsområden: [Åklagare](#), [Polis](#), [Straffprocess](#), [Tryck- och yttrandefrihet](#), [Ordning och säkerhet](#), [Offentlighet och sekretess](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter